
80-річчя члена-кореспондента НАН України Г.М. БУТЕНКА

Геннадій Михайлович Бутенко народився 21 серпня 1932 р. у м. Миргороді Полтавської області. Після закінчення в 1956 р. Одеського медичного інституту за спеціальністю «лікувальна справа» став асистентом кафедри патологічної фізіології цього ВНЗ. У 1962 р. він захистив кандидатську дисертацію (керівник — М.Н. Зайко). Того ж року його прийнято за конкурсом на кафедру патологічної фізіології Київського медичного інституту ім. О.О. Богомольця, де Геннадій Михайлович працював спочатку асистентом, а потім доцентом до 1971 р., коли захистив докторську дисертацію і був обраний на посаду завідувача лабораторії імунології, а згодом патофізіології та імунології Інституту геронтології АМН СРСР (нині — Національної академії медичних наук (НАМН) України). Протягом 1992–2007 рр. Г.М. Бутенко був заступником директора з наукової роботи Інституту геронтології НАМН України. У 2007 р. він очолив новостворений Інститут генетичної та

регенеративної медицини НАМН України. У 1984 р. Геннадій Михайлович здобув учене звання професора. У 1986 р. його обрано членом-кореспондентом Російської академії медичних наук (РАМН), у 1992 р. — членом-кореспондентом НАН України, у 1994 р. — академіком НАМН України.

Наукову діяльність Г.М. Бутенко розпочав у студентському науковому гуртку при кафедрі патологічної фізіології Одеського медінституту, якою завідував професор (згодом член-кореспондент АМН СРСР і НАН України) Микола Никифорович Зайко — засновник відомої української школи патофізіологів.

Геннадій Михайлович завжди глибоко цікавився проблемами біології старіння та імуногеронтології. Його наукові дослідження спрямовані насамперед на з'ясування причин, механізмів і наслідків змін в імунній системі внаслідок старіння, розв'язання низки інших фундаментальних питань геронтології. Разом із колегами Г.М. Бутенко проводив експериментальні та клінічні дослідження з пошуку й розроблення засобів корекції вікових порушень стану імунної системи, зокрема імунодефіциту й аутоімунності. Для вивчення механізмів виникнення вікових змін у системах і органах унаслідок старіння він створив оригінальні модельні системи (гетерохронні химери, гетерохронний парабіоз) та підходи до оцінювання імунного стану людей похилого віку; показав роль імунологічних механізмів у патогенезі основних форм зумовленої віком патології — атеросклерозу, ішемічної хвороби серця, гіпертонії, паркінсонізму, хвороби Альцгеймера та ін.

Проведені дослідження дали Г.М. Бутенкові змогу висунути гіпотезу про існування активного чинника, що виникає в старому організмі й негативно впливає на функціонування різних фізіологічних систем. Винятком із цього правила є тільки стовбурові клітини, які набувають рис того організму, до якого були внесені, незалежно від віку донора. Опрацьовуючи згадану гіпотезу, Геннадій Михайлович звернувся до нових наукових напрямів.

Неабияку роль у його пошуках відіграло й те, що Г.М. Бутенко очолив Інститут генетичної та регенеративної медицини НАМН України, центральним напрямом наукової діяльності якого є вивчення генетичного підґрунтя захворювань і закономірностей регенерації для активного втручання в перебіг патологічних процесів за допомогою сучасних молекулярно-генетичних і клітинних технологій. Регенеративна медицина стала абсолютно новим підходом у лікуванні захворювань людини, основою якого є використання стовбурових клітин. До речі, майбутнє медицини пов'язують із розвитком фундаментальних і прикладних досліджень у цьому напрямі. Як директор Інституту Геннадій Михайлович дбає про розвиток досліджень із вивчення фундаментальних властивостей стовбурових клітин, їхньої клітинної біології, механізмів диференціювання і функціонування в нормі та в разі патологічних змін в організмі; розроблення підходів до клінічного використання таких клітин у різних галузях медицини —

гематології, кардіології, онкології, ендокринології, медичній генетиці, клінічній імунології та ін.

Геннадій Михайлович — автор понад 350 наукових праць, у тому числі 7 монографій, 4 посібників і підручника «Патологическая физиология» для медичних ВНЗ, що витримав 5 видань і відзначений Державною премією України в галузі науки і техніки (1981). Другу Державну премію Г.М. Бутенко отримав за цикл праць «Імунобіологія тимусу, його роль у регуляції імуногенезу, одержання та можливості використання препаратів тимусу (вилочкової залози)» (1999). Під керівництвом Г.М. Бутенка захищено 20 дисертацій.

Г.М. Бутенко — заступник голови Наукової ради з теоретичної та профілактичної медицини НАМН України, член Президії Вченої ради МОЗ України, голова Комісії з імуномодуючих лікарських засобів та продуктів генних технологій Державного фармакологічного центру МОЗ України, голова експертної ради з медико-біологічних наук Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, член Співки експертів у сфері науки, техніки й інновацій, експерт у сфері інноваційних проектів у галузі медицини, член кваліфікаційних рад і редакційних колегій низки наукових журналів.

Наукова і медична спільнота, колеги, учні, друзі щиро вітають вельмишановного Геннадія Михайловича з ювілеєм і бажають йому міцного здоров'я, невичерпного натхнення, нових творчих успіхів.